

зывается количество переливаний, во втором – сам процесс переливания как таковой, а в каждом следующем – объемы используемых сосудов и результат очередного переливания. Ещё одним интересным способом, позволяющим найти сразу 2 варианта, является метод бильярдного шара. Он представляет собой параллелограмм, состоящий из множества равносторонних треугольников. Длины двух сторон параллелограмма, имеют нанесённую на них шкалу и численно равны объёму данных сосудов. Из нулевой точки отсчёта запускается шар, который, сталкиваясь с «бортиками» стола, показывает тем самым ход переливаний. Однако, на наш взгляд, данный метод лучше использовать в качестве проверки, поскольку он больше основывается на механических действиях, чем на осознанном поиске. Задачи на переливание хороши тем, что для их решения нет никакого определённого алгоритма, любые комбинации верны, даже если они приводят в тупик. Учащиеся вовлекаются в своеобразную игру, в которой нет правил типа «сначала нужно налить в этот сосуд, а потом из него обязательно перелить в этот». Это задачи абсолютного поиска, в которых работают интуиция, догадка, предположение и действительно комбинирование различных вариантов. Постепенно в процессе их решения у некоторых учащихся может вырабатываться определённая стратегия, своеобразный подход к решению, позволяющий найти ответ за минимальное количество переливаний. Данные задачи являются весьма эффективными в вопросе формирования продуктивной поисковой деятельности.

Приведенные виды комбинаторных задач не исчерпывают всего их многообразия, но дают представления об их месте в системе заданий, направленных на развитие дивергентного мышления.

Заключение. Таким образом, комбинаторные задачи различного сюжета несут в себе большой потенциал для развития гибкого продуктивного мышления. Помимо этого, они активизируют интеллектуальные возможности учащихся и способствуют их подготовке к решению реальных практических проблем.

Список цитированных источников:

1. Савенков, А.И. Одаренные дети в детском саду и школе: учеб. пособие / А.И. Савенков. – М.: Академия, 2000. – 232 с.
2. Гашаров, Н. Г. Комбинаторные задачи в начальном курсе математики / Н.Г. Гашаров и др. // Мир науки, культуры, образования. – 2018. – № 3. – С. 327–328.
3. Иванов, А.Н. Задачи конвергентные и дивергентные / А.Н. Иванов // Начальная школа: до и после. – 2007. – № 7. – С. 68–73.

Т.У. ШАШОК

Рэспубліка Беларусь, Мінск, БДПУ імя Максіма Танка

УДАСКАНАЛЕННЕ МАЎЛЕНЧАЙ КАМПЕТЭНЦЫ МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ У ПРАЦЭСЕ АНАЛІЗУ ВОБРАЗНЫХ СРОДКАЎ

Увядзенне. Мадэрнізацыя сістэмы адукацыі дыктуе новыя патрабаванні да якасці падрыхтоўкі школьнікаў. Сёння мэта адукацыі акрэсліваецца не як набыццё сукупнасці ведаў, а як фарміраванне кампетэнцый – здольнасці выконваць пэўныя задачы, выкарыстоўваючы набытыя веды [1]. На ўроках літаратурнага чытання ў пачатковых класах закладаюцца асновы шэрагу кампетэнцый – каштоўнасна-светапогляднай, маўленчай, камунікатыўнай, культуралагічнай і культуратворчай [2].

Мэта дадзенага артыкула, якую вырашае настаўнік пачатковых класаў, – стварыць умовы для развіцця вучня як асобы, якая валодае маўленнем ва ўсіх яе формах, у тым ліку спрыяць развіццю такой якасці культуры маўлення, як вобразнасць.

Складанасць гэтай задачы абумоўлена тым, што маўленне малодшых школьнікаў, як адзначаюць даследчыкі (М.А. Рыбнікава, Т.А. Ладзьжанская, М.Р. Львоў, Т.В. Рыжкова і інш.), характарызуецца беднасцю ўжывання эмацыянальна-афарбаваных і вобразных слоў, вучням 1–4 класаў цяжка выкарыстоўваць ацэначныя словы і выражаць свае адносіны да прачытанага ці пачутага.

Аналіз мастацкіх твораў на ўроках літаратурнага чытання павінен садзейнічаць не толькі засваенню зместу твора, але і ўзбагачэнню маўлення, паколькі гэтым твораў уласцівыя такія рысы, як вобразнасць, камунікатыўнасць (звернутасць да адрасата), эмацыянальнасць, ідэйнасць.

Варта памятаць, што працэс успрыняцця мастацкага твора надзвычай складаны, паколькі ўключае ў сябе не толькі ўласна чытанне (успрымання літарных абазначэнняў і дэкадзіроўку іх

у паняцці і вобразы), але і ўключэнне псіхічных працэсаў (зрокавых, слыхавых, датыкальных, нюхальных і тактыльных адчуванняў, памяці і ўвагі), эмацыянальных рэакцый (рэпрадуктыўнага і творчага ўяўлення, інтуіцыі, здагадкі) [3].

Для таго, каб маўленне малодшага школьніка развівалася, неабходна, каб дзейнасць настаўніка на ўроках літаратурнага чытання была мэтанакіраванай і скіраванай на стварэнне спрыяльнага маўленчага асяроддзя, на выяўленне тропы і высвятленне іх ролі ў мастацкіх тэкстах, на арганізацыю назірання над адценнямі маўлення, якія дасягаюцца выкарыстаннем вобразных сродкаў, на ўзбагачэнне вуснага і пісьмовага маўлення дзяцей сродкамі мастацкай выразнасці.

На ўроках літаратурнага чытання можна і трэба выкарыстоўваць не толькі практыкаванні, скіраваныя на аналіз моўных сродкаў, выкарыстаных аўтарам (такія практыкаванні шырока прадстаўлены ў падручніках), але і “стылістычны эксперымент” – замену вобразнага апісання канкрэтным: гэты від працы ўдасканальвае ўменне выяўляць значэнне вобразных сродкаў. Карыснымі на ўроках будуць графічнае і слоўнае маляванне, музычнае ілюстраванне, паколькі яны развіваюць эмацыянальны водгук на прачытанае, узбуджаюць уяўленне, дэталізуюць і канкрэтызуюць мастацкі вобраз.

Заклучэнне. Разнастайнасць метадаў і прыёмаў аналізу вобразных сродкаў, сістэматычнасць іх выкарыстання на ўроках чытання будуць садзейнічаць таму, каб рашэнне адной з прыватных задач літаратурнай адукацыі спрыяла дасягненню галоўнай мэты – развіццю камунікатыўнай кампетэнцыі: малодшы школьнік павінен вучыцца свабодна і правільна ўжываць вобразныя сродкі ў адпаведнасці з сітуацыяй маўлення, а таксама адекватна ўспрымаць іх не толькі ў тэкстах мастацкай літаратуры, а і ў чужым маўленні, акрамя таго такая праца развівае вобразнае ўяўленне, маўленчую актыўнасць і здольнасць да літаратурнай творчасці.

Спіс працытаваных крыніц:

1. Тонкович, И.Н. Компетентностный подход в высшем образовании: содержательно-логический анализ / И.Н. Тонкович // Инновационные образовательные технологии. – 2011. – № 3. – С. 33–38.
2. Рэалізацыя кампетэнтнаснага падыходу ў навучанні беларускай мове і літаратуры / Н.П. Дзёміна [і інш.]. – Мінск: Мін. абл. ін-т развіцця адукацыі, 2017. – 76 с.
3. Рыжкова, Т.В. Теоретические основы и технологии начального литературного образования: учебник для студентов высш. учеб. заведений / Т.В. Рыжкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – С. 12–13.

Я.С. ШКИРЕЕВА

Республика Беларусь, Витебск, ВГУ имени П.М. Машерова

ВОСПИТАНИЕ СОЗНАТЕЛЬНОГО ОТНОШЕНИЯ К ЗДОРОВОМУ ОБРАЗУ ЖИЗНИ У СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ

Введение. Человек как часть природы, как высшее звено эволюции наделён естественными жизненными силами. Однако главное в человеке – это его личность. Личность есть неповторимая комбинация взятых в единстве антропологических и социально-психологических характеристик человека. Личность соединяет в себе соматическую структуру, тип нервной деятельности, познавательные, эмоциональные и волевые процессы, потребности и направленность, проявляющиеся в переживаниях, суждениях, поступках [2, с. 17].

Основы здоровья должны закладываться в процессе формирования личности человека, начиная с дошкольного возраста. Поэтому основная задача педагога дошкольного образования – видеть, предупреждать и корректировать не только физическое состояние ребёнка, но и психологическое, в большей степени это взаимосвязано. Именно в старшем дошкольном возрасте возникает соподчинение мотивов, формирование свободного поведения, развитие самосознания, формирование внеситуативно-личностной формы общения, становление познавательной деятельности, а также закладывается готовность ребёнка к школе.

Самостоятельность – системное волевое качество личности. Данное волевое качество определяется как возможность осуществлять деятельность по собственной инициативе. Предпосылки проявления самостоятельности ребёнком появляются в возрасте ближе к двум годам [3, с. 181], поэтому дошкольный период наиболее благоприятен для формирования и развития правильного отношения к здоровью, правильного образа жизни, а также правильного отношения к окружающей